

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№11

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2025 noyabr

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 509 sahifa.
2025-yil, noyabr

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afurovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Muhammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

JAHONDA KREATIV IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHINING UMUMIY GLOBAL TENDENSIYALARI.....	12
Ismailov Azizbek Ruzimaxmatovich	
CHORVACHILIK MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH VA EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDA BOZOR INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY OMILLARI	22
Soxadaliyev Abdurashid Mamadaliyevich	
XORIJIY INVESTITSİYALAR VA IQTISODIY O'SISH O'RTASIDAGI O'ZARO TA'SIR	30
Madraximova Irodaxon Sherzodbek qizi	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA XIZMATLAR EKSPORTINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI	35
Sultonov Shodiyor Abdusalilovich, Karshiyeva Charos Mamasoliyevna	
QASHQADARYO VILOYATIDA OLIY TA'LIM VA MEHNAT BOZORI INTEGRATSIYASI ASOSIDA YUQORI MALAKALI KADRLAR TAYYORLASHNING HOZIRGI HOLATI.....	41
Haqqulov Fazliddin Faxriddinovich	
SOLIQ MA'MURCHILIGIDA XALQARO TAJRIBA ASOSIDA SAMARADORLIKNI OSHIRISH.....	48
Xodjimatrov Xamidullo Mamirjonovich	
TIJORAT BANKLARI KREDIT PORTFELNI SAMARALI BOSHQARISH: MUAMMO VA TAKLIFLAR.....	53
Yusupov Shaxzod Maxmatmurodovich	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNING RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY OMILLAR VA IQTISODI SAMARADORLIGI TAHLILI.....	59
Axatova Shahnoza	
SANOATNING "DRAYVER" SOHALARINI RIVOJLANTIRISH	63
Mamurjonova Ruxshonabegim Farxodovna	
РОЛЬ КРЕАТИВНОЙ ИНДУСТРИИ В РЕГИОНАЛЬНОМ РАЗВИТИИ КАРАКАЛПАКСТАНА.....	69
Хошимова Камилла Навфал қизи	
РОЛЬ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА В ПОВЫШЕНИИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ОРГАНИЗАЦИЙ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ	79
Тожиева Шахноза Бобомуратовна, Расулова Дилфуза Валиевна	
АНАЛИЗ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	86
Файзиёв Умуркул Шухратович	
TIKUV-TRIKOTAJ KORXONALARDA MARKETING FAOLIYATIDA ISTEMOLCHILARNI MOTIVATSIYALASH MASALALARI	97
Jalilov Jamshid G'anijonovich	
СТАНДАРТЫ КАЧЕСТВА КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ.....	103
Ўролова Севара Бехзод қизи	
BANKLARDA KAPITAL YETARLILIGI VA LIKVIDLIKNI AUDITORLIK BAHOLASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	109
Narziyev Hayotjon Azamatovich	
NATIJAVIYLIKKA YO'NALTIRILGAN BudgetLASHTIRISH ORQALI FISKAL SAMARADORLIKNI OSHIRISH MASALALARI.....	115
Allakuliyev Akmal Baltayevich	
AUDITORLIK XULOSALARIDA AUDITORLARNING PROFESSIONAL MULOHAZALARNING ASOSLILIGINI ANIQLASH AHAMIYATI	120
Parpiyev Jaxongir Iloxomjonovich	
YASHIL IQTISODIYOTDA YASHIL MOLIYALASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIYOT UYG'UNLIGI.....	126
Xalikov S. X.	

TURISTIK KORXONALARDA BREND KAPITALINI BAHOLASH.....	131
Zufarov Akmal Gulamiddinovich	
AYOLLAR ISH BILAN BANDLIGINI OSHIRISHDA KASANACHILIKNING AHAMIYATI	141
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	148
Алимова Дилафруз	
O'ZBEKISTON UZUMCHILIK KORXONALARINING EKSPORT MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISHDA YASHIL INNOVATSIYALAR VA TEXNOLOGIYALARNING O'RNI.....	153
Usmonova Diyora Mahmud qizi	
RAQAMLI MOLIYAVIY XIZMATLAR TRANSFORMATSIYASI SHAROITIDA SOLIQ BOSHQARUVI SAMARADORLIGINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI	161
Radjabov Umurzoq Ablakulovich	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО СЕКТОРА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: РОЛЬ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭНЕРГЕТИКИ	165
Аллаева Г.Ж.	
THE IMPORTANCE OF STRESS TESTING AND ITS IMPLEMENTATION IN COMMERCIAL BANKS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	169
Mamatova Sevara	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARI SALOHİYATI VA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION KO'RSATKICHLARI	175
Nabiyev G'ulom Abdusalomovich	
IJTIMOİY SOHA INVESTISIYA LOYIHALARINI DAVLAT–XUSUSIY SHERIKLIK ASOSIDA MOLIYALASHTIRISHDA RISKLARNI BOSHQARISHNING XORIY TAJRIBALARI	185
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
YASHIL BANK MAHSULOTLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH ISTIQBOLLARI.....	189
Mahmudov Ulug'bek Davronovich	
KICHIK BIZNESDA XUSUSIY VA UMUMIY AXBOROT TIZIMLARI INTEGRATSIYASI	193
Navruz-zoda Layli Baxtiyorovna	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB QILISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	197
Mamatkulova Nadira Maxkamovna	
JAHON AMALIYOTIDA TASHABBUSLI BUDJETLASHTIRISHNING KONSEPTUAL YO'NALISHLARI.....	203
Xamidov Xabibullo Xikmatulla o'g'li	
РАЗВИТИЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЁТА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ МАЛОГО БИЗНЕСА КАК ФАКТОР ПЕРЕХОДА К “ЗЕЛЁНОЙ” ЭКОНОМИКЕ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	210
Бозорова Озода Рахимовна	
ТЕМИРБЕТОН КО'РРИКЛАРДАГИ BURDALANGIN BETONDAN OLINGAN CHAQIQ TOSHNI KOMPLEKS TADQIQOT QILISH.....	222
Salixanov Saidxon Salixanovich, Kenjayev Temurbek Olimjonovich	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKDA YASHIRIN IQTISODIYOTNI ANIQLASH USULLARI VA SOF FOYDA KO'RSATKICHIDA AKS ETISH YO'LLARI.....	226
Mavlyanov Muzaffar Yusupovich	
MAMLAKATIMIZ BANKLARIDA FOIZ RISKILARI MUAMMOLARI VA ILMIY-TAHLILI	230
Isakov.J.Ya	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI EKSPORTGA YO'NALTIRISHDA IQTISODIY BARQARORLIK TUSHUNCHASINING NAZARIY ASOSLARI VA BAHOLASH MEZONLARI	238
Faxriddinov Bahriddin	

TO'QIMACHILIK SANOATIDA SUN'IY VA KIMYOVIY TOLALARNING IQTISODIY AFZALLIKLARI	243
Raximov Furqat Jalolovich	
BUXORO VILOYATIDA CHARM-POYABZAL TARMOG'I RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH STRATEGIYASI.....	249
Rahmonov Xurshid Xayriddinovich, Atoyeva Mehriqo Ilhom qizi	
KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBI VA UNI YURITISH TARTIBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	254
M.I.Murodova	
SOLIQ SIYOSATI ORQALI AHOLI DAROMADLARINI RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI.....	258
Uzoqov Suhrobjon Do'smat o'g'li	
INNOVATSION VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA LOGISTIK XIZMATLAR KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI TAHLILI.....	264
Xalimov Javlonbek Shaxriyorovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SOLIQ TIZIMIDA RAQAMLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI SOLIQLARNI UNDIRISHNING METODOLOGIK MUAMMOLARI	271
Muxammadov Nodir Karimovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATIDA EKSPORTBOP MAHSULOTLAR ISHLAB CHIQRISH JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI SAMARADORLIKNI OSHIRISH	277
Boymirzayev Zokirjon Mashrabboyevich	
IQTISODIYOT VA TA'LIM BOSHQARUVI: O'ZBEKISTONDA TA'LIM BRENDDINGI UCHUN IQTISODIY JIHATLAR.....	282
Dilfuza Shokirova	
OLIY TA'LIM SOHASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	291
Raximjonova Shohsanam Baxodirovna	
O'ZBEKISTON BANKLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI INSON KAPITALI RIVOJI BILAN UYG'UNLASHTIRISH: INSTITUTSIONAL YONDASHUV.....	295
Xushvaqto'v Nodirbek Nomoz o'g'li	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MOLIVAVIY STRESS-TEST TIZIMINI YARATISH METODOLOGIYASI	299
Zaynutdinov Ismoil Samariddin o'g'li	
HOZIRGI SHAROITDA BANK FAOLIYATIDA RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMINING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI	303
Malikova Dilrabo Muminovna, Shakarova Kumush Faxriddin qizi	
ENSURING SECURITY IN THE DIGITAL WORLD: HOW THE INSURANCE INDUSTRY CAN COUNTER CYBERATTACKS	308
D.D. Omonova	
JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A'ZO BO'LISH JARAYONIDA BYUDJET-SOLIQ SIYOSATINI ISLOH QILISH MASALALARI	314
Hojiakbar Zaynabidinov	
SILINDRSIMON KAMERADA QATLAMLI CHIGITLAR AYLANMA HARAKATINING TAHLILI.....	319
No'monov Mirjalol Abdumalik o'g'li	
IPAKCHILIK KLASTERLARI ASOSIDA TARMOQNI O'RTA MUDDATLI RIVOJLAN TIRISH STRATEGIYASI.....	325
Xudoykulov Mamarasul Radjabovich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	332
Shermamatov Sirojiddan Xaydarovich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM IQTISODIYOTINING RAQAMLI MARKETING ORQALI RIVOJLANISH YO'LLARI.....	335
Egamberdiyev Muzaffar	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ РЕШЕНИЙ В РЕАЛИЗАЦИИ ПРОЕКТА «БЕЗОПАСНЫЙ ГОРОД»	339
Иминов Акбаржон Одилжонович	

IQTISODIY TIZIM VA INSON QADRIYATI: KAPITALIZM VA GUMANIZM O'RTASIDA	345
Raxmatullayev Sarvar Nazar o'g'li, Abdukarimova Muborak Sharaf qizi, Madrakhimova R. G.	
O'ZBEKISTONDA QULAY INVESTITSIYA MUHITINI SHAKLLANTIRISH VA INVESTITSIYALAR JALB ETISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	350
Yusupov Muxiddin Soatovich	
KONSOLIDATSIYALASHGAN MOLIYAVIY HISOBOT MA'LUMOTLARINI TAHLIL QILISH MASALALARI	358
Avazov Ilhom Ravshanovich	
YANGI TUZILISHLI IKKI QATLAMLI TRIKOTAJ TO'QIMALARINI OLISH USULLARI	363
S. Saparova, M. Musaeva, M. Mirsadikov, M. Mukimov	
KVANT MUHITIDA AXBOROTNI HIMOYALASHGA XIZMAT QILUVCHI MULTIPLEKSER TUZILMASI	370
Safoyev Nuriddin Najmiddin o'g'li	
ERKIN IQTISODIY HUDUDLAR: KO'P QATLAMLI IQTISODIY MEXANIZMLAR, INNOVATSION INFRATUZILMA VA INSTITUTSIONAL UYG'UNLIKNING KONSEPTUAL TAHLILI	377
Kuziev Ravshan Ramazonovich	
SANOAT HAMKORLIGINING ILG'OR TAJRIBALARI VA ULARNI O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA INTEGRATSIYA QILISH YO'LLARI	385
Boyturayev Olimjon Urayimovich	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK ASOSIDA KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH MASALALARI	392
Akbarov G'ayratjon Ne'madjonovich	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QO'NG'IROT TUMANIDA YILQICHILIK VA TUYACHILIKNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARINI ARIMA MODEL ASOSIDA PROGNOZLASH	396
Sabit Gabbarov Nietali'evich	
MAKTABGACHA TA'LIM MUASSALARIDA AUTSORSING FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHDA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR	402
Xamidov Anis Choriyevich	
NEXUS BETWEEN RENEWABLE ENERGY USE AND GDP GROWTH IN UZBEKISTAN	407
Xalimjonov Nurbek Ulug'bek o'g'li, Toxirov Shodiyor Zafar o'g'li, Jumamuratov Sultanbek Ilyosovich	
MOLIYAVIY SALOHİYATNI OSHIRISHDA XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB QILISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	415
Akishova Shaxnoza Davlet qizi	
O'ZBEKISTON O'RMON XO'JALIGIDA INNOVATION MOLIYALASHTIRISH: NORMATIV TAYANCH, BOZOR INSTRUMENTLARI VA EKOTIZIM XIZMATLARI	420
Mamatqulova Muxlisaxon Mamirjanovna	
SERVIS IQTISODIYOTIDA ISH BILAN BANDLIK SHAKLLARI TRANSFORMATSIYASINI TADBIQ QILISHGA METODOLOGIK YONDASHUV	425
Abdusaidov Akmal Abduvaliyevich	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA TURIZMNING O'RNI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	431
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ «ЗЕЛЁНОГО» ФИНАНСИРОВАНИЯ В БАНКОВСКОМ СЕКТОРЕ	436
Мирдовидов Бахтиер Кобилевич	
MILLIY IQTISODIYOT UCHUN INVESTITSIYA RESURSI SIFATIDA UY XO'JALIKLARI JAMG'ARMALARINI RIVOJLANTIRISH	443
Bayxonov Baxodirjon Tursunbayevich	
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TIZIMLARI HIMOYA VOSITALARINI SUN'IY INTELLEKT BILAN INTEGRATSIYALASH MUAMMOLARI	448
Bozorov Suhrobjon Mumin o'g'li	

SANOAT KORXONALARIDA KPI TIZIMINI JORIY QILISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	453
Tursunov Orifali Samandarovich	
IQTISODIY BARQARORLIKGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	457
Abdullayeva Sevaraxon Xasanovna	
ZARAFSHON MINTAQASI HUDUDLARIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHALARI O'RTASIDAGI MUTANOSIBLIKNI TA'MINLASH ISTIQBOLLARI	463
Murtazayev Isabek Bazarbayevich	
YUQORI SAMARALI PAXTA TOZALAGICHDA MAYDA IFLOSLIKLARNI AJRATISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH VA UNING OPTIMAL PARAMETRLARINI MATEMATIK MODELLASHTIRISH ASOSIDA ANIQLASH.....	471
Mirzakarimov Mirsharoffiddin Mirzaabdurahimovich	
MAHSULOTLAR RAQAMLI PASPORTI EKOTIZIMI VA UNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI.....	478
Avloqulova Sadoqat Sobirjon qizi	
ВЛИЯНИЕ РАЗЛИЧНЫХ МОЮЩИХ СРЕДСТВ И МЕТОДОВ НА ПОКАЗАТЕЛИ КАЧЕСТВА НАТУРАЛЬНЫХ ШЕРСТЯНЫХ ВОЛОКОН.....	484
Собиров ДаниёрХолмуродович	
СТРУКТУРНАЯ МОДЕЛЬ ЦИФРОВОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПЕДАГОГОВ В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОСТРАНСТВЕ.....	490
Киличева Феруза Бешимовна	
KICHIK BIZNESNING BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHINI TA'MINLASHDA SAMARALI OMILLARDAN FOYDALANISH NAZARIYASI	495
Imomnazarov Xurshid Ozodbekovich, Zakirova Gulnora Mirzaliyevna	
TIJORAT BANKLARIDA MOLIYAVIY BARQARORLIKNI BAHOLASH INDIKATORLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	499
Abdusalamov Olimjon Eshmirzayevich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM SOXASIGA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMINI TA'SIRI.....	504
Yuldashev Kodirjon Mamadjanovich	

O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASIGA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMINI TA'SIRI

Yuldashev Kodirjon Mamadjanovich

Namangan davlat texnika universiteti

“Buxgalteriya hisobi” kafedrasida dosenti i.f.n.

E-mail: godirjonaka@mail.ru

Annotatsiya. Mazkur maqolada davlat-xususiy sheriklik mexanizmini turizm sohasiga joriy etishning nazariy va amaliy jihatlari o'rganilgan. Tadqiqot davomida DXSH mexanizmidan davlat va xususiy sherikning majburiyatlari, ushbu hamkorlik natijasida shakllanadigan iqtisodiy samaradorlik hamda turizm infratuzilmasini rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, turistik firmalar faoliyatida DXSH modeli qo'llanishining afzalliklari va soha raqobatbardoshligini oshirishdagi o'zni asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: Davlat, mehnat resurslari, xususiy sherik, infratuzilma, turistik firma, majburiyat, mehnat resurslari.

Abstract. This article examines the theoretical and practical aspects of implementing the public-private partnership (PPP) mechanism in the tourism sector. The study analyzes the obligations of the state and private partners within PPP frameworks, along with the economic efficiency and significance of the mechanism in developing tourism infrastructure. Furthermore, the paper substantiates the advantages of applying PPP models in the activities of tourism enterprises and their role in enhancing the sector's competitiveness.

Keywords: State, labor resources, private partner, infrastructure, tourism firm, obligations, labor resources.

Аннотация. В статье изучены теоретические и практические аспекты внедрения механизма государственно-частного партнёрства (ГЧП) в туристическую сферу. Проанализированы обязательства государства и частного партнёра в рамках ГЧП, а также экономическая эффективность и значение данного механизма в развитии туристической инфраструктуры. Кроме того, обоснованы преимущества применения модели ГЧП в деятельности туристических компаний и её роль в повышении конкурентоспособности отрасли.

Ключевые слова: Государство, трудовые ресурсы, частный партнёр, инфраструктура, туристическая фирма, обязательства, трудовые ресурсы.

KIRISH

Mamlakatimiz iqtisodiyotini rivojlantirishda turistik faoliyatni samarali tashkil etish, turistik majmualar va uy mehmonxonalarini barpo etish bugungi kunning eng dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi. Milliy iqtisodiyotda turizm sohasini rivojlantirishda davlat–xususiy sherikchilik mexanizmidan foydalanish har tomonlama yuqori samaradorlikka ega bo'lgan yo'nalish sanaladi.

Ushbu sohani rivojlantirish mehnat resurslarining muhim qismini band qilish va aholining barqaror daromadga ega bo'lishini ta'minlash imkonini beradi. Shu nuqtayi nazardan, davlat–xususiy sherikchilikning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish alohida ahamiyat kasb etadi. Mamlakatimizda 2017–2021-yillar uchun belgilangan “O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi”ning 1.2-bandidagi “ijtimoiy–siyosiy va ijtimoiy–iqtisodiy rivojlanish vazifalarini amalga oshirishda o'zaro manfaatli hamkorlik samaradorligini oshirish maqsadida davlat–xususiy sherikchilikning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish” talabi ham aynan ushbu yo'nalishning ustuvorligini ifodalaydi. Chunki ijtimoiy soha obyektlarini davlat byudjeti mablag'lari hisobidan moliyalashtirishni optimallashtirishning eng muhim omillaridan biri — xususiy sektorni ushbu jarayonga faol jalb qilishdan iborat.

Mamlakatimizda turistik faoliyatni davlat–xususiy sherikchilik asosida tashkil etayotgan korxonalar faoliyatini chuqur o'rganish, turizm industriyasi bo'yicha ilmiy izlanishlarni kengaytirish, mintaqalar iqtisodiyotini rivojlantirishda kichik turistik korxonalarni barpo etish va ular samaradorligini oshirish bugungi kunning ustuvor vazifalaridan hisoblanadi. Mazkur jarayonlar turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish, yangi ish o'rinlarini yaratish va mintaqaviy iqtisodiy faollikni oshirishga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Davlat–xususiy sherikchilik mexanizmini rivojlantirish masalalari turli ilmiy-tadqiqot ishlarida keng yoritilgan bo'lib, ushbu mexanizmni turizm sohasiga samarali joriy etish jarayonida rivojlangan davlatlar tajribasini o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi. Amerika Qo'shma Shtatlarida davlat–xususiy sektor hamkorligi masalalari H. Anthony, P. Felipe va J. Guáqueta tomonidan olib borilgan ilmiy izlanishlarda o'z ifodasini topgan. AQSh tajribasi shuni ko'rsatadiki, davlat–xususiy sherikchilikning joriy etilishi turizm sohasida xususiy sektorning rolini kuchaytirgan, normativ-huquqiy baza takomillashtirilgan va natijada turistik xizmatlar assortimenti hamda ularning sifat darajasi sezilarli yaxshilangan.

Mamlakatimizda davlat–xususiy sherikchilikning shakllanishi va uning rivojlanish istiqbollari N. Yusupov, F. Karabaev hamda A. Nizamov tomonidan amalga oshirilgan ilmiy izlanishlarda o'rganilgan. Milliy iqtisodiyotda turizm sohasini rivojlantirish masalasida iqtisodchi olim B. N. Navruz-Zodaning fikricha, turistik klasterlar davlat va xususiy sektor hamkorligi tamoyillari asosida shakllanadi hamda ularning dastlabki bosqichlarida davlat muhim o'rin egallaydi. Ushbu yondashuv turizm industriyasini barqaror rivojlantirishning samarali mexanizmlaridan biri sifatida e'tirof etiladi.

Bugungi kunda mamlakatimizda turizm sohasini jadal rivojlantirish maqsadida mintaqalarda davlat–xususiy sherikchilik asosida turistik firmalarni tashkil etish maqsadga muvofiqdir. Bunday tashabbuslar turizm infratuzilmasini kengaytirish, xizmatlar sifatini yaxshilash va xususiy investitsiyalarni jalb etish orqali mintaqaviy iqtisodiy faollikni oshirishga xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda turizm sohasida davlat–xususiy sherikchilik mexanizmini joriy etishning iqtisodiy va institutsional samaradorligini aniqlash maqsadida tizimli yondashuv, taqqoslash, tahlil va sintez metodlaridan foydalanildi. Tadqiqotning nazariy asoslarini shakllantirish jarayonida davlat–xususiy sherikchilikning konseptual tamoyillari, shuningdek, AQSh va boshqa rivojlanayotgan davlatlar tajribasi o'rganildi. Mavjud ilmiy manbalar, normativ-huquqiy hujjatlar hamda davlat siyosatidagi ustuvor yo'nalishlar tahlil qilindi. Bundan tashqari, mahalliy iqtisodchi olimlarning DXSH, turizm industriyasi rivoji va klasterlashuvga oid ilmiy qarashlari o'zaro solishtirilib, ularning mintaqaviy rivojlanish imkoniyatlariga ta'siri baholandi.

Tadqiqotning amaliy bosqichida turizm sohasida faoliyat yuritayotgan kichik korxonalar hamda xususiy turistik firmalar misolida DXSH mexanizmi asosida shakllanadigan iqtisodiy afzalliklar, davlat va xususiy sherik zimmasidagi majburiyatlar, ularning o'zaro hamkorlik mexanizmlari chuqur o'rganildi. DXSH mexanizmining samaradorligini baholashda iqtisodiy ko'rsatkichlarning taqqoslama tahlili, investitsion qo'yilmalar rentabelligi, korxonalar raqobatbardoshligidagi o'zgarishlar va xizmatlar sifatining oshishi asosiy mezon sifatida tanlandi. Olingan natijalar DXSH mexanizmining turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish, xizmatlar sifati va diversifikatsiyasini yaxshilash, shuningdek, xususiy kapitalni jalb etishdagi muhim ahamiyatini ilmiy asosda tasdiqladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Hozirgi kunda dolzarb masalalardan biri sifatida turizm sohasini rivojlantirish, turistik firmalarning moddiy–texnika bazasini mustahkamlash hamda turizm infratuzilmasi va moddiy–texnik jihozlanishini yanada takomillashtirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur bo'lib qolmoqda. Davlat–xususiy sherikchilik mexanizmi tamoyillarini ijtimoiy sohalarga joriy etishda ilg'or xorijiy tajribani o'rganish, iqtisodiy ta'limotlar evolyutsiyasini tahlil qilish va ularning amaliy jihatlarini qo'llash mamlakatimizni yanada rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Ushbu yo'nalishdagi mavjud muammolarning aksariyati davlat–xususiy sherikchilik mexanizmini milliy iqtisodiyotning ijtimoiy soha obyektlariga keng tatbiq etish orqali samarali hal etilishi mumkin. Bu esa bozor munosabatlarining rivojlanishida, O'zbekistonning ijtimoiy–iqtisodiy maqsadlariga erishishda va turizm sohasida barqaror o'sishni ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Shu sababli Prezidentimiz tomonidan zamonaviy va xalqaro talablarga javob beradigan turistik firmalarni tashkil etishda davlat–xususiy sherikchilik mexanizmini keng joriy etish masalasi muntazam ta'kidlanib kelinmoqda.

Davlat–xususiy sherikchilikning joriy etilishi ijtimoiy sohalarda xarajatlarni rejalashtirish va ulardan foydalanishning shaffofligini oshiradi, faoliyatning ochiqligi hamda samaradorligini ta'minlaydi. Bundan tashqari, xizmat ko'rsatish narxlarining maqbulligini saqlab qolish va aholiga sifatli xizmatlarni taklif etish maqsadida investorlarga keng ko'lamli soliq imtiyozlari hamda imtiyozli kreditlar berilishi ushbu mexanizmning jozibadorligini kuchaytiradi.

Bizning fikrimizcha, davlat–xususiy sherikchilik mexanizmi turistik xizmatlarning sifati va samaradorligini oshirishning muhim vositasi bo'libgina qolmay, balki ushbu sohani moliyalashtirishning innovatsion mexanizmlaridan biri sifatida ham katta ahamiyat kasb etadi (1-rasm).

1-rasm. Davlat-xusuiy sherikchilik (DXSH) mexanizmidagi tomonlarning majburiyatlari¹

Davlat–xusuiy sherikchilik mexanizmini joriy etishning ishtirokchilar uchun qanday samaradorlik berishi masalasi alohida ilmiy ahamiyatga ega. Ushbu mexanizm davlat manfaatlari nuqtayi nazaridan byudjet mablag'laridan foydalanish samaradorligini oshirish, turizm sohasini moliyalashtirishda innovatsion moliyaviy vositalarni qo'llash, xusuiy kapitalni milliy iqtisodiyotning turizm yo'nalishiga jalb qilish imkoniyatlarini kengaytirish bilan ahamiyatlidir. Shuningdek, xusuiy investitsiyalarni turistik firmalar faoliyatiga yo'naltirish orqali xarajatlarni optimallashtirish va iqtisodiy resurslardan samarali foydalanish imkoniyati ortadi, natijada turistik xizmatlarning raqobatbardoshligi oshadi hamda zamonaviy, bozor talablariga mos xizmat turlari shakllanadi.

Davlat–xusuiy sherikchilik mexanizmi turistik firmalar uchun ham ko'plab afzalliklarni yaratadi. Jumladan, ushbu mexanizm turistik korxonalar raqobatbardoshligini ta'minlaydi, xusuiy turistik subyektlar uchun moliyaviy qo'llab-quvvatlash imkoniyatlarini kengaytiradi, zamonaviy va sifatli xizmatlar ko'rsatish uchun zarur sharoitlar yaratadi. Bundan tashqari, turistik firmalarda innovatsion g'oyalarni joriy etish imkoniyatlari yuzaga kelib, ularning moddiy–texnika bazasi mustahkamlanadi, ishchi–xizmatchilarning mehnatdan manfaatdorligi ortadi hamda xizmat ko'rsatish darajasi yuqorilaydi.

Davlat–xusuiy sherikchilik mexanizmi xusuiy sektor uchun ham muhim iqtisodiy ustunliklar yaratadi. Xusuiy sektor vakillari moliyaviy resurslardan samarali foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladi, sheriklik loyihalarida ishtirok etish natijasida ularning rentabelligi va foyda olish salohiyati oshadi, moliyalashtirish jarayonlarining samaradorligi yaxshilanadi. Bundan tashqari, raqobatbardoshlikning oshishi xusuiy biznesda innovatsion yondashuvlarni keng qo'llashga turtki beradi, sohada barqaror rivojlanish uchun zarur bo'lgan moliyaviy va ijtimoiy resurslardan foydalanish imkoniyatlari kengayadi hamda korxonalar tomonidan amalga oshiriladigan xayriya tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash imkoniyati yanada kuchayadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, turizm sohasida xusuiy turistik firmalarni rivojlantirish mamlakat iqtisodiyoti uchun muhim ijtimoiy–iqtisodiy afzalliklar yaratadi. Avvalo, sog'lom raqobat muhitining shakllanishi xizmatlar sifati va ularning xilma-xilligini oshiradi, bu esa aholiga ko'rsatilayotgan turistik xizmatlarning yanada takomillashuviga olib keladi. Shuningdek, zamonaviy xizmat turlarining kengayishi, turistik firmalardagi moliyaviy resurslardan samarali foydalanish mexanizmlarining yo'lga qo'yilishi va korxonalar faoliyatining texnologik modernizatsiyalashuvi sohaning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi.

1 Ю.А.Дмитриев, А.И.Шустров, А.Б.Байков. Особенности развития государственно-частного партнерства в региональном туристско-рекреационном комплексе. Вопросы экономики и права. 2015, № 4

Davlat–xususiy sherikchilik mexanizmini turizm sohasiga joriy etish ijtimoiy soha obyektlarini moliyalashtirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish imkonini yaratadi, davlat byudjeti mablag'larining oqilona sarflanishi va moliyaviy yukning pasayishiga xizmat qiladi. Mazkur mexanizm orqali investorlarga taqdim etiladigan soliq imtiyozlari va imtiyozli kreditlar xususiy sektor faolligini oshiradi, turizm infratuzilmasining modernizatsiyalashuviga, yangi ish o'rinlari yaratishga va aholining bandligini ta'minlashga yordam beradi. Natijada, turistik firmalar o'rtasida raqobat yanada kuchayadi, ko'rsatilayotgan xizmatlar sifati izchil oshadi va soha iqtisodiy samaradorligi yuksaladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Patrinos, H. A., Barrera-Osorio, F., & Guáqueta, J. The Role and Impact of Public-Private Partnerships in Education. 2009. The International Bank for Reconstruction and Development // The World Bank. RR 53.
2. Юсупов Н. А., Карабаев Ф. Э. Теория и практика государственно-частного партнерства. Учебный модуль. Под ред. А. Э. Шайхова. – Т.: 2013. – 113 с.
3. Nizamov, A. Ta'lim muassasalarining ijtimoiy hamkorligida davlat-xususiy sheriklik modeli. Monografiya. T.: O'MKHTTKMO va UQT instituti, 2017. – 110 b.
4. Navruz-Zoda, B. N., Ibragimov, N. S., Navruz-Zoda, Z. B., & Navruz-Zoda, Sh. B. Turistik hudud raqobatbardoshligi. Monografiya. Buxoro: Sadridin Salim Buxoriy Durdona nashriyoti, 2017. – 156 b.
5. Kotler, F. Marketing menedjment. Ekspress-kurs. 2-e izd. / Per. s angl.; pod red. S. G. Bojuk. — SPb.: Piter, 2006. — 464 s.
6. Abdulazizovich, X. U. B. (2025). Bilimlar iqtisodiyoti shakllanishining ustuvor yo'nalishlari. Journal of New Century Innovations, 74(2), 65–70.
7. Xolmirzayev, U. Bilimlar iqtisodiyoti jamiyat taraqqiyotining zamonaviy bosqichining asosidir. Yashil Iqtisodiyot va Taraqqiyot, 2(6), 2024.
8. Xolmirzayev, U. Bilimlar iqtisodiyoti va fan sohasi tushunchalari tizimining xususiyatlari. Yashil Iqtisodiyot va Taraqqiyot, 1(11–12), 2023.
9. Abdulazizovich, X. U. B. (2025). Bilimlar iqtisodiyoti shakllanishining ustuvor yo'nalishlari. Journal of New Century Innovations, 74(2), 65–70. (Takrorlangan manba, ammo imlo to'g'rilandi.)
10. <https://www.uzdaily.uz/ru>

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. № 11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100